

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงค่ายิ่ง ทั้งแสดงความเป็นเอกลักษณ์และเอกราชของชาติไทย เป็นสิ่งพึงรัก ทุนนิยม และห่วงแหนไว้ตราบนานเท่านาน (สมพร มั่นตะสูตร, 2526) ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนภาษาอื่นใดในโลก ถ้าพิจารณาการใช้ถ้อยคำในสถานการณ์ต่าง ๆ จะเห็นว่าภาษาไทยมีวิธีเรียบเรียงถ้อยคำอย่างมีจังหวะ มีความไพเราะและมีความหมายลึกซึ้ง สื่อความหมายได้ชัดเจน และสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมไทยหลายแง่มุม (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2534) คนชาติต่างๆ ลงความเห็นว่าชาติต้องมีภาษาของตนเอง จะใช้ภาษาของชาติอื่นในการติดต่อราชการและในกิจการใหญ่ๆ ของชาติอย่างไรได้ การขาดภาษาเป็นการขาดเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่ง การมีภาษาในกิจการของตน ทำให้คนในชาติสนิทกัน แต่ละคนเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชาติของตน (ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2520) การเรียนการสอนภาษาไทยเป็นเรื่องใหญ่ และสำคัญยิ่งของคนไทย เพราะในปัจจุบันหัวใจสำคัญของการศึกษาวิชาการทุกแขนง สำหรับคนไทยทุกคนวิชาภาษาไทยสำคัญยิ่งกว่าวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรืออะไรทั้งสิ้น แต่เป็นแขนงวิชาที่ถูกทอดทิ้งและได้รับการเอาใจใส่น้อยที่สุด (บุญถิ่น อัตถากร อ้างถึงใน สมพร มั่นตะสูตร, 2526) เมื่อตระหนักในคุณค่าของภาษาไทยเช่นนี้แล้ว เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องศึกษาและรักษาไว้เป็นอย่างดี วิธีหนึ่งที่จะรักษาภาษาไทยให้อยู่สืบไปคือ การถ่ายทอดสู่เยาวชนรุ่นหลังด้วยการให้การศึกษา ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาไทยจึงถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งในการศึกษาของคนไทย (ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2520)

การเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษา สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจรักการอ่าน แสวงหาความรู้และมีเหตุผล หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาไทยดังนี้คือ (กรมวิชาการ, 2535)

- 1) มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจ หลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
- 2) สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร ทั้งการรับรู้ และการถ่ายทอดความรู้ที่นึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผล
- 3) สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้
- 4) มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่าง ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ
- 5) สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล
- 6) มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และการส่งเสริมความมั่งคั่งในชีวิต

จากรายงานการประเมินความสามารถทางภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2534 พบว่าการเขียนสะกดคำของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 มีร้อยละของนักเรียนที่มีผลน่าพอใจในการเขียนสะกดคำ ร้อยละ 40 และ 59 ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กองวิชาการ, 2537) จุดอ่อนด้านการเรียนภาษาไทย คือ การใช้ภาษา นักเรียนไม่สามารถนำคำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ด้านคำศัพท์ นักเรียนส่วนใหญ่มักรู้ความหมายของคำ และยังเขียนสะกดคำต่างๆ ไม่ได้ (บันลือ พฤษะวัน, 2530) การอ่าน การเขียนสะกดคำที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนส่วนใหญ่คือ คำที่สะกดไม่ตรงมาตราได้แก่ มาตราสะกดแม่กด กน กก กบ (สุปรียา มาลากาญจน์, 2528)

สาเหตุของการสะกดผิดเพราะ ความเลินเล่อ ความไม่ชอบอ่าน แยกเสียงได้ไม่ดี สายตาไม่ดีเนื่องจากคำคล้ายคลึงกัน และสะกดผิดเพราะขาดหลักเกณฑ์ (ศรียาและประภัสสร ธรรมนิยม, 2520) นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนได้รับการฝึกทักษะการเขียนสะกดคำไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนส่วนมากขาดความพร้อมในการฝึกทักษะการเขียน ขาดแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ (พยุ่ง ญาณรักมุต, 2518) หนังสือเรียนไม่เน้นการผันวรรณยุกต์และการประสมคำ แบบฝึกหัดยังไม่ถูกต้องและการเรียงลำดับเนื้อหาไม่เป็นไปตามลำดับความยากง่าย ควรเปลี่ยนวิธีนำเสนอ

แบบฝึกหัดใหม่ในเรื่องของการสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำที่มีสระลดรูป และการผันวรรณยุกต์ (กรมวิชาการ กองวิจัยการศึกษา, 2532)

ในการสอนหรือการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ต้องฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้งเพื่อให้เกิดทักษะ การอ่านในใจ การอ่านออกเสียง การแจกลูกสะกดคำ การให้ฝึกทักษะ ต้องจัดให้เหมาะสมมากพอที่จะให้เกิดความชำนาญ (กรมวิชาการ, 2534) ได้มีการศึกษาความต้องการรูปแบบการใช้หนังสือเสริมทักษะระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่า ครู อาจารย์ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า แบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย มีความจำเป็นต้องใช้ และมีประโยชน์มากที่สุด โดยเฉพาะช่วยสร้างประสบการณ์ เสริมความรู้ เพิ่มพูนทักษะให้นักเรียนและช่วยแบ่งเบาภาระของครู (กรมวิชาการ, 2531) จากผลการวิเคราะห์ห่อถั้ว (Meta Analysis) ศึกษาประสิทธิผลของวิธีการสอนและสื่อการสอนภาษาไทย พบว่า สื่อการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพสูงต่อความสามารถทางการเรียน คือ สื่อการสอน ประเภทวัสดุ สื่อ ชุดฝึกหรือแบบฝึก สื่อประสม ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กองวิชาการ, 2535)

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า สิ่งที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่อง การอ่านและการเขียนคำ การสะกดคำ การเข้าใจความหมายคำ และการนำคำไปใช้ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และครูผู้สอนยังขาดแบบฝึกเสริมทักษะที่มีประสิทธิภาพในการสอน ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น เพื่อให้ได้แบบฝึกเสริมทักษะที่สามารถแก้ปัญหาที่สรุปมาข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อสร้างแบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ กับกลุ่มที่สอนโดยวิธีปกติ

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ มีคะแนนความก้าวหน้าวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน สูงกว่านักเรียนที่สอนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดแม่กน ตามเนื้อหา ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.4.2 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,131 คน

1.4.3 เนื้อหาในแบบฝึกเสริมทักษะมุ่งเน้นการฝึกทักษะการเขียน การสะกดคำ ความหมายของคำ การจำแนกตัวสะกด และการนำคำไปใช้อย่างถูกต้อง

1.4.4 ระยะเวลาในการทดลอง ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ใช้เวลา 30 คาบ คาบละ 20 นาที

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เวลาในการสอนเท่ากัน เนื้อหาเดียวกัน ถือว่าสภาพแวดล้อมทั้ง 2 กลุ่ม คล้ายคลึงกัน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง แบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1.6.1.1 กิจกรรมการอ่าน การเขียนและการสะกดคำในมาตราตัวสะกดแม่กน

1.6.1.2 กิจกรรมฝึกการจำแนกตัวสะกด

1.6.1.3 กิจกรรมฝึกการบอกความหมายของคำ

1.6.1.4 กิจกรรมฝึกการใช้ภาษา

1.6.2 ตัวสะกดมาตราแม่กน หมายถึง ตัวสะกดที่ประกอบด้วยพยัญชนะ ญ ณ น ร ล พ และคำที่ใช้ ร หัน โดยไม่มีตัวสะกด หรือมีตัวการันต์

1.6.3 แผนการสอน หมายถึง แผนการสอนระดับบทเรียน เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6.4 การสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง การสอนตามแผนการสอน ซึ่งมีขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นเสริมทักษะ โดยมีการเตรียมนักเรียนก่อนการทำงานแบบฝึกเสริมทักษะ และให้นักเรียนทำงานแบบฝึกเสริมทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6.5 การสอนโดยวิธีปกติ หมายถึง การสอนตามแผนการสอนซึ่งมีขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นเสริมทักษะ ตามคู่มือครูของกรมวิชาการ

1.6.6 กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนกลุ่มที่เรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน ตามแผนการสอนและทำงานแบบฝึกเสริมทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6.7 กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนกลุ่มที่เรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน ตามแผนการสอนและทำงานแบบฝึกที่กรมวิชาการกำหนด

1.6.8 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ทดสอบเรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน ซึ่งจะวัดในด้าน การอ่านและเขียนสะกดคำ การเข้าใจความหมายของคำ การนำไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบ 4 ฉบับคือ

- 1) ฉบับที่ 1 ใช้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำในมาตราตัวสะกดแม่กน
- 2) ฉบับที่ 2 ใช้วัดการเรียนรู้
- 3) ฉบับที่ 3 ใช้วัดการนำคำไปใช้
- 4) ฉบับที่ 4 ใช้วัดการอ่านคำ

1.6.9 คะแนนก่อนเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ก่อนเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน

1.6.10 คะแนนหลังเรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หลังเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน

1.6.11 คะแนนความก้าวหน้า หมายถึง ผลต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1.7.1 ได้แบบฝึกเสริมทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องตัวสะกดมาตราแม่กน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

1.7.2 ได้แนวทางในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะอีกรูปแบบหนึ่ง